

ЗАХВОРЮВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ВИДІВ ЗАХВОРЮВАННЯ ТА ХВОРОБ

Смик О.С.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті розглянуті питання захворювання населення та виявлення основних видів хвороб, проаналізовані соціальні, природні та екологічні причини захворювання населення Чернівецької області.

Ключові слова: здоров'я, захворюваність, хвороби, заклади охорони здоров'я, медичні кадри, захворювання населення по роках.

Вступ. Оздоровлення, сприяючи скороченню захворюваності і смертності, подовжує активне життя людини. Стан здоров'я людини визначається спадковістю, умовами та способом життя людини і суспільства. Протягом життя відбувається погіршення здоров'я людини. Тому особливе значення набуває пошук ефективного його збереження, при обмежених людських, природних та інших ресурсах.

Вихідні передумови. Соціальні, екологічні, біологічні та інші чинники зумовлюють виникнення хвороб та захворювань людини. окреме місце займають природні передумови - забруднення ґрунту, води, повітря, продуктів харчування тощо. Сьогодні в Україні виокремлюється група чинників, які впливають на стан здоров'я населення. Це - погіршення якості життя населення, несприятлива екологічна ситуація, надмірні стресові навантаження, зниження загального рівня культури (включаючи і санітарно-гігієнічну), поширення шкідливих звичок та нездорового способу життя [3]. Таким чином, основним завданням соціального дослідження стану здоров'я української нації є регіональний аналіз видового складу захворювання та хвороб.

Аналіз останніх досліджень, публікацій. Характеристика захворювання населення, виявлення переважаючих видів хвороб, їх картографування відображене у працях „Узагальнення медичної практичної географії” (Л. Фінке, 1792 р.), „Медична географія” (К. Фукс, 1853 р.), „Життя й здоров'я людей на Україні” (С.А. Подолинський, 1878 р.). Оцінкові дослідження з визначення площинного показника захворюваності населення зустрічаємо у публікаціях та виданнях В.А. Барановського, В.О. Шевченка та ін. вітчизняних учених. В останні роки робиться спроба картографічного відображення основних районів захворювання в Україні на різні види хвороб: вивчається стан здоров'я та рівень захворювання за ландшафтними комплексами (В.М. Гуцуляк, 1994, 2002 р.). Попри це питання вивчення видового складу захворювання та регіональний аналіз основних видів хвороб залишається мало висвітленим. Тому першим етапом такого дослідження

слугує виявлення сучасної ситуації захворювання населення Чернівецької області та міста Чернівців.

Виклад основного матеріалу. За станом здоров'я населення Чернівецька область займає шосте місце в Україні, за обслуговуванням населення сільської місцевості - друге місце, за станом здоров'я населення - шосте місце, за показниками діяльності та ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я – шосте місце. [6].

У м. Чернівцях, де постійно проживає майже 250 тис. мешканців, сконцентровані лікувальні заклади, які надають первинну медико-санітарну, кваліфіковану та спеціалізовану допомогу. В місті функціонує 39 лікувальних закладів, з яких 16 міської комунальної власності, 19 обласної, 4 відомчі. Всі лікувальні установи міської комунальної власності акредитовані Державною акредитаційною комісією [5]. Надання медичної допомоги в закладах охорони здоров'я комунальної власності територіальної громади м. Чернівців ведеться за такими напрямами: швидка медична допомога (станція швидкої медичної допомоги); амбулаторно-поліклінічна допомога (4 міських поліклініки з обслуговуванням дорослого населення, амбулаторія загальної практики сімейної медицини № 1, міська дитяча поліклініка, жіночі консультації двох пологових будинків, дві стоматологічні поліклініки: для дорослих та для дітей, поліклініка профілактичних оглядів); кваліфікована і спеціалізована медична допомога (три міських лікарні, два пологових будинки, міська дитяча клінічна лікарня) [5].

Кількість вперше зареєстрованих хвороб, або первинна захворюваність, у 2010 р. у Чернівцях знизились на 10,4 %. Зниження відбулося за рахунок хвороб органів дихання на 25 %, хвороб органів травлення на 4,5 %, хвороб кістково-м'язової системи на 6,7 %, травм та отруєнь на 6,3 %.

У Чернівецькій області нараховується 67 лікарняних закладів, 222 лікарських амбулаторно-поліклінічних заклади (табл. 1, рис. 1).

Медичні послуги територіальній громаді міста надають 4,47 тисячі працівників охорони здоров'я, із них - 1102 лікарів, 1902 середніх медпрацівників, 1473 осіб молодшого та обслуговуючого персоналу.

Заклади охорони здоров'я

Роки	Кількість лікарняних закладів, одиниць	Кількість лікарняних ліжок		Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів	
		всього, тис.	на 10000 населення	Кількість відвідувачів за зміну, тис.	на 10000 населення
2000	68	8,2	87,6	15,1	162,4
2001	68	8,2	89,1	15,2	164,6
2002	68	8,2	89,8	15,2	165,8
2003	69	8,2	90,3	15,5	170,0
2004	72	8,3	91,4	15,7	173,2
2005	69	8,3	91,5	15,9	175,3
2006	68	8,3	91,4	16,1	177,9
2007	68	8,3	91,6	16,4	182,3
2008	72	8,4	93,6	16,9	187,1
2009	78	8,4	93,0	17,1	190,1
2010	67	8,1	89,5	17,0	188,7

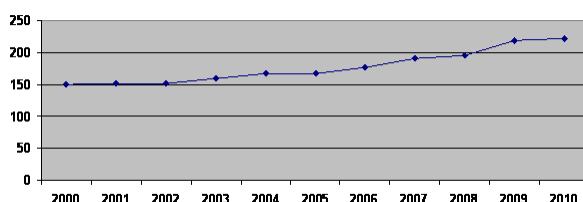

Рис. 1. Загальна кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів (один.)

У 2010 р. кількість лікарів усіх спеціальностей становила 5,6 тис. осіб, кількість середнього медичного персоналу 9,5 тис. осіб (рис. 2).

Основними видами хвороб у Чернівецькій області є хвороби шкіри та підшкірної клітковини, системи кровообігу, нервової системи, новоутворення, урологічні захворювання, травми, отруєння та інші. Серед хвороб насамперед переважають захворювання органів дихання (298 тис. осіб) (див. рис. 3).

Дещо складніша ситуація склалася із виявленням гіпертонічної хвороби й ішемічної хвороби серця: загальна кількість їх впродовж 2011 року зросла майже на 5 та 7 % відповідно. Кількість зовнішніх причин (нешасних випадків), що привели до смерті, у 2010 році зменшилась на 36 випадків (із 176 до 140, або в 1,25 рази). У 2010 році померло 2494 особи, із них 22 дітей віком до одного року. Показник загальної смертності по місту знізився і склав 9,86 % (у 2009 р. - 10,3 %). За звітний період в місті зареєстровано народження 2560 дітей: показник народжуваності становить 10,12 % і залишився на рівні попереднього року.

До групи важливих показників, що характеризують стан здоров'я населення, належить

інвалідність. Показник первинного виходу на інвалідність дорослого населення м. Чернівців зменшився і склав 42,4 на 10 тис. населення проти 44,3 у 2009 році.

За останні 5 років рівень онкологічної захворюваності збільшився на 2,4 % (щорічний приріст захворюваності складав 0,6 %) [7].

Появу пухлин вчені пов'язують з порушеннями в генетичному апараті клітини. Головна роль відводиться екологічній обстановці: наявність канцерогенів у повітрі, воді, рунті, продуктах харчування, одязі, а також радіація у навколошньому середовищі. Виникненню пухлини сприяють також шкідливі звички й умови життя, побуту, харчування людини. Сьогодні доведений зв'язок раку легень з палінням, раку шлунка із зловживанням алкоголю, вживанням гарячої їжі і нерегулярним харчуванням, безконтрольним і тривалим прийомом медикаментів, частими стресовими ситуаціями на роботі і в побуті тощо.

Під впливом техногенних катастроф, вживання неякісних продуктів і води, значне збільшення кількості і потужності різних електромагнітних випромінювань, що нас оточують, в тому числі і завдяки широкому впровадженню мобільного зв'язку, збільшується кількість генних мутацій, знижується та спотворюється захисна імунна функція організму людини.

Свіже повітря та фізична активність людини сприяє надходженню кисню до клітин організму, що зменшує вірогідність їх ракового переродження. Крім того, фізична активність також є чинником зменшення вірогідності смертельного випадку не

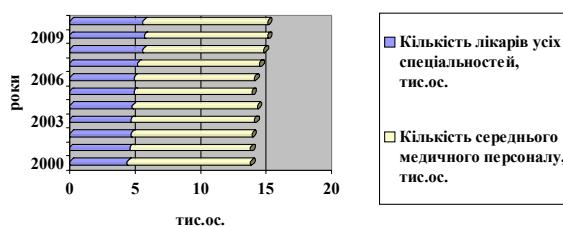

Рис. 2. Медичні кадри

тільки від онкології, але й від серцево-судинних захворювань та цукрового діабету. Таким чином, тривалість життя людини безпосередньо пов'язана з її фізичною активністю [7].

На сьогоднішній день можна констатувати наступну ситуацію: кількість народжених за січень-листопад 2011 р. збільшилась на 186 осіб порівняно з січнем-листопадом 2010 р. і становила 10371 осіб. Рівень народжуваності в області (порівняно з відповідним періодом 2010 р.) збільшився з 12,3 до 12,5 особи на 1000 осіб. Найбільша частота народжень у розрахунку на 1000 жителів зафіксована у Путильському районі (19,3 особи), найменша в Кельменецькому районі (8,9 особи).

Народжуваність залишається традиційно високою у сільській місцевості, ніж у міських поселеннях (13,7 проти 10,9 осіб на 1000 мешканців).

У січні-листопаді 2011 р. рівень смертності в області зменшився порівняно з січнем-листопадом 2010 р. з 12,9 до 12,4 померлих на 1000 мешканців. Найвищий рівень смертності зафіксований в Кельменецькому районі (18,8 особи на 1000 мешканців), найнижчий – у м. Новодністровську (7,0 особи). Рівень смертності в сільській місцевості перевищує відповідний показник у міських поселеннях (13,9 проти 10,2 особи на 1000 мешканців) [4].

Зростання смертності в працездатному віці спостерігається серед чоловіків (хвороби системи кровообігу, нещасні випадки, травми, отруєння). Зазначимо, що первинна захворюваність та поширеність захворювань у жінок вищі ніж у чоловіків: смертність чоловіків працездатного віку від хвороб системи кровообігу перевищує смертність жінок у 3 рази, від нещасних випадків у 5 разів.

На охорону здоров'я обласному центрі – м. Чернівцях у 2011 р. витрачено 116,2 млн. грн.

Смук О. Заболевания населения Черновицкой области: характеристика основных видов заболеваний и болезней. В статье рассмотрены вопросы заболеваемости населения и выявление основных видов болезней, проанализированы социальные, природные и экологические причины заболевания населения Черновицкой области.

Ключевые слова: здоровье, заболеваемость, болезни, учреждения здравоохранения, медицинские кадры, заболевания населения по годам.

Smuk O. Diseases of the population of Chernivtsi region: description of main diseases and illnesses. In the article considered questions of diseases of the population and detected the main types of diseases, analyzed the social, natural and environmental causes of disease the population of Chernivtsi region.

Key words: health, disease, illness, health care, medical staff, disease population for years.

Рис. 3. Кількість уперше в житті зареєстрованих випадків захворювань на 2010 р. (тис. осіб)

Планові обсяги видатків були збільшені порівняно з попереднім роком на 26 % (на 23,8 млн. грн.) і визначені в сумі 116,2 млн. грн.

Висновки. Завдяки застосуванню сучасних медичних технологій у лікувальних закладах Чернівецької області вдалося зменшити летальність. Стабільно меншим за середньодержавний залишається показник дитячої смертності. Впродовж 2010 року зафіксовано зниження материнської смертності.

В області за останній рік поліпшилась демографічна ситуація, зменшився показник смертності населення та стабілізувався показник народжуваності.

Список літератури

- Барановський В. Здоров'я народу – багатство держави // Медико-екологічний атлас України . - Вид. Зелений світ . - № 9-10.-С. 23-25.
- Кілінська К. Захворюваність населення Чернівецької області / К. Кілінська, О. Смик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія .- Тернопіль: СМП «Тайп» .- № 2 (випуск 26).-2009.-С. 45-51.
- Литвинова О.М., Антомонов М.Ю. Оцінка впливу екологічних чинників на показники захворюваності / / Довкілля та здоров'я . – 2002 . - № 9 . - С. 68-69.
- <http://www.cv.ukrstat.gov.ua> - Головне управління статистики у Чернівецькій області.
- <http://euromisto.cv.ua> - Охороною здоров'я чернівчан опікуються майже 4,7 тисяч медиків.
- <http://zik.ua/ua/news> - За станом здоров'я населення Чернівецька область займає шосте місце в Україні.
- <http://versii.cv.ua/ozdorovchi/rak-hvoroba> - Про рак. Причини виникнення, способи запобігання і лікування.